

Р Е Ш Е Н И Е

№ 236

гр. София, 11 март 2019 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и първи ноември две хиляди и осемнадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Капка Костова

ЧЛЕНОВЕ: Ружена Керанова

Румен Петров

при участието на секретаря **Мира Недева** и

на прокурора **Ивайло Симов**,

изслуша докладваното от председателя **Капка Костова**

касационно дело № 910 / 2018 година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалба на частните обвинители и граждански ищци Д. А. К. и С.Ц.К., чрез повереника им адвокат Л. Й. от АК – гр. София, срещу решение № 196 от 14 май 2018 година на Софийския апелативен съд, НО, 7-ми състав, по внохд № 1255 / 2017 година, с което е потвърдена изцяло присъда от 07 април 2017 година на Софийския градски съд, НО, 4-ти състав, постановена по нохд № 165 / 2011 година по описа на този съд.

Внимателният прочит на жалбата и двете допълнения към нея дават основание за констатациите, че пред ВКС се атакува изцяло решението на въззивния съд, в наказателната и в гражданската му части, при заявени допуснати съществени нарушения при анализа и оценката на доказателствените източници относно причината за смъртта на П. К., които нарушения са довели до неверни правни изводи и до неправилното оправдаване на подсъдимите Б. П. и И. В. по повдигнатите им обвинения по чл. 123, ал. 1 от НК и по чл. 387, ал. 4 от НК. Това съдържание на жалбата и

допълненията към нея ангажира отменителните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК.

Претендира се отмяна на атакувания съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд за отстраняване на съществените нарушения на материалния и на процесуалния закони, допуснати при постановяването и потвърждаването на оправдателната присъда за двамата подсъдими.

В съдебното заседание пред касационната инстанция от жалбоподателите – частни обвинители и граждански ищци лично участва С. К.. Д. К. не се явява, редовно призован. Двата се представляват от повереника си адвокат Й., който поддържа касационната жалба и претендираната с нея отмяна на решението на въззивния съд и на потвърдената с него присъда. В рамките на личното си участие, С. К. заявява допуснати нарушения при задържането и транспортирането на П. К.. И двамата искат установяването на истината по делото.

Подсъдимите Б. П. и И. В. участват лично пред ВКС, заедно със защитниците си - адвокати М. М. от САК (за двамата) и Б. Б. от САК (за подс. В.). Адвокат М. пледира за оставяне без разглеждане на подадените две касационни жалби, тъй като същите не отговарят на изискванията на чл. 351, ал. 1 от НПК. Алтернативно, по съществото на делото, изразява становище за неоснователност на жалбите и оставяне в сила на атакувания съдебен акт, тъй като по делото не са допуснати процесуални нарушения, ограничили правата на страните в процеса, а изводите на въззивния съд по фактите и по правото са правилни и законосъобразни. Адвокат Б. също сочи, че касационната жалба не съдържа конкретно визирани отменителни основания, извън заявената необоснованост на съдебните актове на предходните инстанции, която обаче не е касационно основание. По същество, намира жалбата за неоснователна, а съдебните актове за правилни и законосъобразни, постановени след пълно и задълбочено изследване на събраните по делото доказателства.

В рамките на упражненото от подсъдимите П. и В. право на лична защита, всеки от тях поддържа заявеното от защитниците, а в последната си дума молят за потвърждаване на решението на въззивния съд.

Представителят на Върховната касационна прокуратура дава заключение за неоснователност на жалбата и оставяне в сила на обжалваното въззивно съдебно решение.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като съобрази доводите на страните и извърши проверка в пределите по чл. 347, ал. 1 от НПК, установи следното:

С атакуваното решение на въззивния съд е потвърдена изцяло присъдата на Софийския градски съд, с която подсъдимите Б. З.П. и И. Н. В. са признати за невиновни в това, на 21. 01. 2009 година, в гр. София, в условията на независимо съпричинителство, да са причинили смъртта на П. Д. К., поради немарливо изпълнение на правно регламентирана полицейска дейност, представляваща източник на повишена опасност, изразяващо се в използване на помощни средства и физическа сила по отношение на задържано лице в нарушение на регламента по чл. 72, ал. 1 и ал. 2 и чл. 73, ал. 2 и ал. 3 от ЗМВР (ред. ДВ, бр. 98 / 2008 година), този по Наредба № Из-1231 / 17. 08. 2006 година на министъра на вътрешните работи, издадена на основание чл. 72, ал. 3 от ЗМВР (стар), като в резултат на това П. К. починал от позиционна (механична) асфикция, довела до остро разстройство на кръвообращението и кислородно гладуване, поради което са оправдани по повдигнатите им обвинения по чл. 123, ал. 1, пр. 2 от НК.

Всеки от подсъдимите П. и В. е признат за невиновен и в това, на същата дата и същото място, като длъжностно лице, умишлено да не е изпълнил задълженията си по служба, регламентирани в чл. 176, ал. 2, изр. 2 от ЗМВР и в т. III от длъжностната му характеристика и от това да са произлезли тежки вредни последици – смъртта на П. К., като тези последици са причинени по непредпазливост, поради което е оправдан по повдигнатото му обвинение по чл. 387, ал. 4 във вр. ал. 2, пр. 1 във вр. ал. 1, пр. 3 от НК.

Съдът е отхвърлил изцяло, като неоснователни, предявените поотделно от Д. К. и от С. К., срещу всеки от двамата подсъдими граждански иски за сумата от 100 000 (сто хиляди) лева, представляващи обезщетение за причинени от престъплението неимуществени вреди, заедно със законните последици.

Съдът се е произнесъл надлежно по направените по делото разноси, като оставил същите в тежест на държавата.

Срещу присъдата е подаден въззивен протест само в частта относно оправдаването на двамата подсъдими по обвинението по чл. 123, ал. 1 от НК. В протеста изрично е отразено становището на представителя на обвинителната власт за правилно и законосъобразно оправдаване на подсъдимите по обвинението по чл. 387, ал. 4 от НК. Подадена е и въззивна жалба от частните обвинители и граждански ищци срещу наказателната и гражданската части на присъдата, с искане за отмяната ѝ и признаването на подсъдимите за виновни по обвинението по чл. 123, ал. 1, пр. 2 от НК. Обвинението по чл. 387, ал. 4 от НК изобщо не е коментирано в допълнението към въззивната жалба, въпреки посоченото в нея цялостно обжалване на присъдата.

След проведено въззивно съдебно следствие, в рамките на което са извършени повторни разпити на подсъдимите П. и В., на свидетелите К. и П. и на експерта инж. Ц., въззивният съд е постановил атакуваното сега по касационен ред решение, с което е потвърдил изцяло присъдата на първоинстанционния съд.

Процесуалното развитие на делото, съдържанието на касационната жалба и допълненията към нея и направеното пред ВКС възражение от защитниците на подсъдимите относно допустимостта на касационната жалба с доводи за нейно несъответствие на изискванията на чл. 351, ал. 1 от НПК, предпоставят обсъждането на предварителните въпроси за редовността на жалбата и рамката на касационната проверка.

Касационната жалба, с вх. № 9899 / 29. 05. 2018 година, е подадена в законния 15-дневен срок от съобщаването на частните обвинители и граждански ищци К., че решението е изготвено, което е станало на 22. 05. 2018 година. Подадена е чрез надлежно упълномощения техен повереник адвокат Й.. Бланкетният характер на жалбата и липсата на посочени конкретни оплаквания, относими към касационните основания по чл. 348, ал. 1 от НПК, са констатирани от съдията-докладчик във въззивното производство, който с разпореждане от 31. 05. 2018 година е оставил жалбата без движение и е указал на страните и повереника им да отстранят нередовността ѝ в седемдневен срок от връчване на съобщение за това на всеки от тях. В указания срок са постъпили допълнения към касационната жалба – изготвено лично от частните обвинители и граждански ищци - на 22. 06. 2018 година и от поверения им адвокат Й. – на 29. 06. 2018 година. Независимо от назоваването

му като „касационна жалба“, изложението на повереника на надлежните страни е изготвено в рамките на процедурата по чл. 351, ал. 5, т. 1 от НПК и е постъпило в дадения от съдията-докладчик срок за отстраняване на нередовностите на касационната жалба, поради което правилно е прието и администрирано във въззивния съд като допълнение към жалбата, в какъвто смисъл се възприема и от настоящата инстанция.

В касационната жалба е посочено, че се атакува изцяло решението на въззивния съд в наказателната и в гражданската му части. Заявена е негова „неправилност, необоснованост и незаконосъобразност“ и е отправено искане за отмяната му и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд. Двете допълнения са твърде лаконични като съдържание. В изготвеното от частните обвинители допълнение е изразено общото им недоволство от оправдаването „... на всички участници в задържането и конвоирането ... и да няма виновен за убийството на детето ни.“. Твърденията за „житейска нелогичност“ и „неоправданост на решението с оглед на справедливостта“ няма как да бъдат правно коментирани, дори и да са житейски обясними. Всъщност, единственото възражение в допълнението касае ключовия по делото въпрос за причината за смъртта на П. К., като е оспорена приетата от съда настъпила внезапна сърдечна смърт. Възражението е подкрепено с доводи, базирани на резултатите от аутопсията и реаутопсията на тялото на пострадалия и от заключението на Комплексната съдебно-медицинска, токсикологична, психиатрична и психологична експертиза (КСМТППЕ). В изготвеното от повереника на страните допълнение се съдържа по-скоро собствен на същия прочит на част от доказателствата и обстоятелствата по делото. Твърди се, че е установено продължителното (около два часа) транспортиране на П. К. от Института по психология до „Пирогов“, че е надценено констатираното в тялото на К. наличие на следи от амфетамин, че такъв вероятно му е даден след задържането му от служителите на МВР, както и че производството като цяло е с необоснована и неразумна продължителност. Заявено е изрично, че няма да се навлиза в подробностите на постановената оправдателна присъда и че се оставят без анализ всички неверни аргументи в двата съдебни акта.

Лаконичното и лишено в известна степен от конкретика съдържание на допълненията към касационната жалба, все пак позволява да се разберат

действителните причини за недоволството на частните обвинители и граждански ищци от въззивното съдебно решение и потвърдената с него присъда и да се извърши касационна проверка относно надлежността на формираните от съда изводи за причината за смъртта на П. К., настъпила внезапно, в служебния автомобил, по време на конвоирането му от двамата подсъдими.

Извършената в тази рамка касационна проверка намери касационната жалба на частните обвинители и граждански ищци за неоснователна.

ВКС намира за необходимо да отрази някои предварителни и несъмнени констатации, а именно:

Инкриминираните по отношение на подсъдимите П. и В. действия, изпълващи според обвинението съставите на чл. 123, ал. 1 от НК и на чл. 387, ал. 4 от НК, са ограничени в кратък период от време - между 20. 15 ч. (пристигането им в Института по психология за изпълнение на възложеното им конвоиране на П. К. от там до сградата на „ПОТП“) и 21.15 ч. на 21. 01. 2009 година (довеждане на К. в „Пирогов“). Подсъдимите не са участвали в задържането на К. рано сутринта същия ден в дома му, в извършените там следствени действия, в отвеждането му в сградата на „ПОТП“ – МВР на бул. „Черни връх“, в проведената там „беседа“, в конвоирането му до Института по психология и в извършеното там изследване с полиграф и пр. Подсъдимите са взели участие в осъществяването на планираната специализираната полицейска операция като цяло, но единствената задача, възложена им за деня и свързана непосредствено с П. К., била да транспортират задържания от Института по психология до сградата на бул. „Черни връх“. В рамките на нейното изпълнение са действията, инкриминирани за двамата подсъдими в обстоятелствената и в заключителната части на обвинителния акт, извън и независимо от подробното и детайлно изложение на останалите събития от деня, включващи действия на значителен брой други лица.

Несъмнено е също така, че по отношение на П. К. са били предприети планирани действия по задържане в рамките на полицейска операция, под ръководството на наблюдаващ прокурор и на водещия разследване за отвличане на лице. Подсъдимите П. и В. са били включени в екипа, изпълняващ операцията, но с други конкретни задачи, некасаещи П. К.. В края на деня и извън тези задачи, им е възложено конвоирането на пострадалия. При това

положение подсъдимите са считали К. за задържано лице с всички произтичащи от това последици. От значение по делото са само техните действия (или бездействия) в посочения времеви интервал, свързани със състояния на пострадалия, които всеки от тях лично е причинил (или съпричинил).

В тази фактическа рамка конкретните действия/бездействия на двамата подсъдими са установени по несъмнен и категоричен начин от доказателствата по делото и са изложени подробно и хронологично в мотивите на присъдата (с. 12 – с. 22 от същите). Съдържанието им позволява извода, че доказателствата, произтичащи от всички доказателствени източници, са проверени относно достоверност и относимост, взаимна връзка и противоречивост, а техните анализ и оценка не носят характеристиките на игнориране или превратност. Затова и въззивният съд не е имал основание да откаже да утвърди фактическата правилност на присъдата, което той е сторил мотивирано и убедително (решение, л. 146 – 151 от внох дело).

На следващо място, действията на двамата подсъдими през посочения период от време са подведени по норми на материалния закон, чиято диспозиция е бланкетна и изисква съставът ѝ да бъде запълнен с конкретни нарушения на разпоредби от други нормативни актове. Като такива са посочени разпоредбите на чл. 72, ал. 1 и ал. 2, на чл. 73, ал. 2 и ал. 3 (по чл. 123, ал. 1 от НК) и на чл. 176, ал. 2, изр. 2 от ЗМВР, на Наредба № Из-1231 / 17. 08. 2006 година на министъра на вътрешните работи и т. III от длъжностните им характеристики (по чл. 387, ал. 4 във вр. ал. 2 от НК). В резултат е създадена правна конструкция от вътрешно противоречиви и взаимно изключващи се разпоредби като съдържание на съставите на престъпленията по чл. 123, ал. 1 от НК и чл. 387, ал. 4 от НК. В тази насока въззивното съдебно решение съдържа доводи и съображения, които са правно издържани и адекватни на фактите по делото, поради което могат единствено да бъдат споделени, без да се налага да бъдат повтаряни (решение, л. 151-152 от внох дело).

Следва да се отрази и констатацията, която ВКС прави, че съдържанието на съдебните актове на предходните инстанции напълно удовлетворява изискванията на чл. 305 и чл. 339 от НПК. Мотивите на постановената по делото присъда са аналитични и убедителни, а това позволява на страните и на контролните инстанции да проследят начина, по който е формирано

вътрешното убеждение на съда. Затова и въззивният съд не е бил длъжен да обсъжда подробно всичко онова, което е задължително за мотивите на първоинстанционната присъда, след като не е достигнал до различни фактически изводи въз основа на доказателствата по делото. Независимо от това, преди да утвърди фактическата правилност на присъдата, въззивният съд е провел съдебно следствие, като е разпитал свидетелите-очевидци на конвоирането на К. – К. и П., както и експерта инж. Ц., извършил техническата експертиза по делото. След проверка в условията на устност и непосредственост на тези доказателствени източници, съобразно с останалите доказателства по делото, въззивният съд е постановил решението си, което съдържа детайлен доказателствен анализ, цялостна проверка на постановената присъда и подробни и аргументирани отговори на поставените във въззивните жалба и протест възражения.

Несъмнено, ключовият и спорен по делото въпрос е този за причината за смъртта на П.К.. Правилността на дадените от съда отговори на този въпрос са и предметът на извършваната касационна проверка, доколкото той е посочен и коментиран, макар и лаконично, в допълненията към касационната жалба, като изцяло е отнесен към обвинението по чл. 123, ал. 1 от НК. Извън доказателствата относно инкриминираните действия на подсъдимите П. и В. по време на конвоирането на П. К., в основата на изводите на съда по този въпрос са поставени заключенията на многобройните експертизи, което е обяснимо предвид характера на повдигнатите обвинения, касаещи медицински знания и практики. В хода на досъдебното производство са назначени и извършени съдебно-медицинска експертиза на труп, повторна петорна такава експертиза, допълнителна седморна, съдебно-химическа, токсохимична и повторна такава експертизи, като последните са установили липса на алкохол в кръвта и урината на пострадалия и наличието на следи от амфетамин в урината и във взетите тъканни проби от вътрешни органи на пострадалия (стомах, тънко черво и съдържимо, черен дроб и бъбрек), но не и в кръвта. Извършена е и деветорна съдебно-медицинска експертиза, която сочи като причина за настъпване на смъртта на К. остра сърдечно-съдова и дихателна недостатъчност с комбинирана генеза – въздействие от наличието на амфетамин в организма, моментното остро стресово състояние и предходни сърдечни увреждания (уголемен сърдечен мускул). Извършеният от съда

анализ на дадените експертни заключения позволяват направения извод за идентичност на становищата относно външно проявените следи от увреждания по китките, лицето, гърба и езика на пострадалия, относно наличието на следи от амфетамин и относно изменението на сърдечния мускул. Различията всъщност касаят съществения по делото въпрос за причината за смъртта на К, оформяйки две становища – за т. нар. „позиционна асфикция“ като разновидност на механичната асфикция и за внезапната сърдечна смърт с посочената по-горе генеза. За изясняване на тези различия първоинстанционният съд е назначил и изслушал и приел единадесетчленна Комплексна съдебно-медицинска, токсикологична, психиатрична и психологична експертиза (КСМТППЕ, л. 401, т. II от нох дело). Тя обаче също не дава еднозначен отговор на въпроса за причината за смъртта на П. К. – не само защото заключението не е единодушно, а е подписано при особено мнение на трима от експертите, но и основното заключение на останалите експерти сочи две възможни причини за смъртта – внезапна сърдечна смърт и „позиционна асфикция“ (описана в предходните експертизи като кислородно гладуване на организма).

Независимо от различията в експертните мнения като цяло, експертите са единодушни в това, че нито едно от външните увреждания по тялото на К. не е в пряка причинна връзка с неговата смърт. Безспорно е изяснен произходът на нараняванията по китките и по гърба, в областта на кръста, като причинени от продължителното носене на белезници през целия ден и неколкочкратното транспортиране на К., по време на което ръцете са били зад гърба му и притиснати в седалката на колата, а това е станало без участието на двамата подсъдими. Нараняването на двете странични повърхности на езика е прието като последица от гълтането на езика при прилошаването му в автомобила и действията на свид. К. да го извади.

Не намира опора в доказателствата по делото твърдението на повереника на жалбоподателите, че К. е бил транспортиран около два часа по различни маршрути и в отдалечени квартали на града, без това да е било необходимо и вероятно с единствената цел да бъде прилагана физическа сила и психическо въздействие върху него. Това твърдение се основава на данни от СТЕ (експерт Ц.), изследвала вероятното движение на автомобила според позиционирането на телефоните на подсъдимите и свидетелите в различни

клетки на обслужващия ги мобилен оператор. Внимателният прочит на експертното обсъждане и заключение и най-вече заявеното от експерта в хода на разпитите му пред първоинстанционния и пред въззивния съд обаче не дават основания за подобни изводи. Движението на автомобила от Института по психология към бул. „Черни връх“ и след това до „Пирогов“ е ограничено в кратък период от време и е детайлно и несъмнено установен. Подробни съображения и анализ на данните от експертизата въззивният съд е изложил в решението си на л. 150 – 151 от внох дело, които няма причини да не бъдат споделени. Правилна е и оценката им от съда като данни с косвено значение, служещи за проверка на останалите доказателства по делото и отличаващи се с не особена точност.

Извършеният от съда цялостен анализ на експертните заключения, на заявеното от експертите пред съда, както и на всички доказателствени източници по делото, най-вече гласните такива, е позволило направения извод за недоказаност на обвинението по изискуемия от закона начин. В основата на този извод са не само експертните предложения за обсъждане на две възможни причини за настъпването на смъртта на П. К., чиито крайни прояви и в двете хипотези са едни и същи и се изразяват в настъпване на сърдечна смърт, а това препятства извеждането на еднозначен отговор за генезата на смъртта. По-същественото е, че по делото не е установено по несъмнен и категоричен начин каквото и да било действие или бездействие на някой от двамата подсъдими, което да е в пряка причинна връзка с резултата – настъпилата смърт. В основата на този извод, който няма причини да не бъде споделен, е и изначално очертаната с обвинението рамка на наказателното производство, вложеното в бланкетните разпоредби на чл. 123 и чл. 387 от НК съдържание, както това бе коментирана по-горе в решението. Цялостното провеждане на специализираната полицейска операция, макар да търпи критики във връзка с реализацията ѝ, е извън инкриминираното по делото поведение на двамата подсъдими и касае действия и на значителен брой други лица. Участието на подсъдимите представлява само един твърде кратък епизод от цялата операция, състоящ се в конвоиране на задържано в рамките на операцията лице, по отношение на което поначало могат да бъдат приложени помощни средства, каквито са белезниците (вж. чл. 72, ал. 1, т. 3 от ЗМВР, ред. ДВ, бр. 98 от 14. 11. 2008 година).

При така установените факти по делото от кръга на подлежащите на доказване, съдът правилно е приложил закона и е оправдал подсъдимите П. и В. по повдигнатите им обвинения. Съответствието между фактите и тяхната правна оценка обуславя законосъобразността на съдебния акт.

При касационната проверка не бяха установени нарушения, за които настоящата инстанция да следи служебно, каквито са абсолютните процесуални нарушения по чл. 348, ал. 3, т. 2 – т. 4 от НПК и нарушенията на материалния закон, накърняващи съществено интересите на страните.

Поради това и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 196 от 14 май 2018 година на Софийския апелативен съд, НО, 7-ми състав, по внохд № 1255 / 2017 година, с което е потвърдена изцяло присъда от 07 април 2017 година на Софийския градски съд, НО, 4-ти състав, постановена по нохд № 165 / 2011 година.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.